

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΣΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ.

Δρ. ΟΡΦΑΝΟΣ Σ.¹ & ΦΑΤΣΕΑ Α.²

¹ Δρ. Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Υπεύθυνος Περιβαλλοντικής Β/θμιας Εκ/σης Ν. Δωδ/σου, ² Υπεύθυνη Αγωγής Υγείας Β/θμιας Εκπ/σης, Διπλωματούχος του Π.Μ.Σ. του Παν/μιου Αιγαίου «Μοντέλα σχεδιασμού και ανάπτυξης εκπαιδευτικών μονάδων»
e-mail: gped@dide.dod.sch.gr

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, ευαισθητοποίηση πολιτών, τοπικές συνεργασίες, έντυπος τύπος

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Τοπικές συνεργασίες

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Εκπαιδευτική Περιβαλλοντική κοινότητα αναδεικνύει περιβαλλοντικά θέματα και μεταφέρει μηνύματα στο κοινωνικό σύνολο για την ηθική επιταγή της προστασίας του περιβάλλοντος, με στόχο τη βιωσιμότητα. Ο τύπος είναι ένας από τους παράγοντες, που μπορεί να συμβάλει όχι μόνο στη μεταφορά μηνυμάτων αλλά και στην ενίσχυση των προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Π.Ε.). Τα ΜΜΕ φέρουν τη μεγάλη ευθύνη να θέσουν τους τεράστιους πόρους τους στην υπηρεσία αυτής της εκπαιδευτικής αποστολής, (Διεθνής Διακήρυξη Τιφλίδας, 1977). Στην παρούσα μελέτη συζητάμε μέσα από το παράδειγμα της Νότιας Δωδεκανήσου, πώς μπορεί να συμβάλει ο τύπος στην ενίσχυση των σχολικών προγραμμάτων.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η εργασία αυτή ξεκίνησε με αφορμή γεγονότα, που μας παρουσιάζονται, για τα οποία θελήσαμε να βρούμε απαντήσεις.

Πρώτο από τα ερωτήματα που μας απασχόλησε είναι ότι στέλνουμε σε ηλεκτρονική μορφή δελτία τύπου με φωτογραφίες για τις δραστηριότητες, που πραγματοποιεί η εκπαιδευτική περιβαλλοντική κοινότητα και συνήθως δημοσιεύονται χωρίς αλλαγές, ορισμένες φορές κάποιες από τις τοπικές εφημερίδες δεν τα δημοσιοποιούν ή τα δημοσιοποιούν σε σελίδες, όπου θεωρητικά μπαίνουν οι λιγότερο ενδιαφέρουσες ειδήσεις.

Δεύτερο γεγονός, που μας απασχόλησε, είναι η αλλαγή της στάσης ενός διευθυντή σχολείου κατά την οργάνωση και την εκδήλωση σχολικής δραστηριότητας. Αρχικά ήταν αρνητικός για την υλοποίηση της δραστηριότητας της σχολικής ομάδας και δημιουργούσε συνεχώς εμπόδια για την πραγματοποίησή της, όταν όμως παρουσιάστηκε δημοσιογραφικό κλιμάκιο για να καλύψει τη δραστηριότητα μεταμορφώθηκε σε άλλον άνθρωπο: έδωσε συνέντευξη, επαίνεσε την ομάδα για την όμορφη πρωτοβουλία της και στη συνέχεια είχε θετική στάση απέναντι στην ομάδα, ευδιάθετος σαν μην ήταν εκείνος που έφερνε εμπόδια και επιχειρήματα του τύπου «*τι τα θέλετε αυτά; θα χάσετε μαθήματα*».

Ένα άλλο γεγονός, που μας εξέπληξε θετικά ήταν η καλή σχέση μεταξύ των δημοσιογράφων και των μαθητών των περιβαλλοντικών ομάδων. Στην περσινή τελική εκδήλωση - παρουσίαση των προγραμμάτων οι μαθητές παρά τις δυσμενείς κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούσαν, αφενός παρέμειναν για να δώσουν συνεντεύξεις σε δημοσιογράφους του αθηναϊκού και τοπικού τύπου, που ήρθαν προσκεκλημένοι του Αντιπυρηνικού Παρατηρητηρίου της Μεσογείου, και αφετέρου οι δημοσιογράφοι εντυπωσιάστηκαν από τα έργα, τις γνώσεις των παιδιών αλλά και τις εμπειρίες τους, αποτελέσματα της συμμετοχής των μαθητών στα προγράμματα Π.Ε.

ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συναντήσαμε δύο έμπειρους δημοσιογράφους που δραστηριοποιούνται στον τοπικό τύπο γύρω στα 20 χρόνια και πήραμε ξεχωριστές συνεντεύξεις.

Το προφίλ των δημοσιογράφων είναι:

- ▲ Ο πρώτος, Δημοσιογράφος Α, είναι αρχισυντάκτης σε τοπική εβδομαδιαία εφημερίδα και είναι υπεύθυνος στο γραφείο τύπο μεγάλου οργανισμού, παλιότερα είχε εργαστεί στο ραδιόφωνο.
- ▲ Ο δεύτερος, Δημοσιογράφος Β, εργάζεται σε άλλη τοπική εφημερίδα ευρείας κυκλοφορίας και σε ένα από τα έξι τοπικά κανάλια.

Οι δημοσιογράφοι του τοπικού τύπου δεν είναι εξειδικευμένοι σε περιβαλλοντικά ζητήματα, συνήθως καλύπτουν όλα τα θέματα της επικαιρότητας. Εξειδίκευση υπάρχει μόνο στο δικαστικό και αθλητικό ρεπορτάζ. Τα δελτία τύπου, που στέλνουμε για τις περιβαλλοντικές δράσεις της εκπαιδευτικής κοινότητας στον έντυπο τύπο δημοσιεύονται σε εσωτερικές σελίδες μειωμένου αναγνωστικού ενδιαφέροντος ως προς την ιεράρχηση της δημοσιογραφικής σπουδαιότητας. Τα δελτία τύπου τα στέλνουμε πριν την εκδήλωση και μετά από αυτή ως κάλυψη των γεγονότων που διαδραματίστηκαν κατά τη διάρκειά της, συνοδευμένα με φωτογραφίες των εκδηλώσεων. Για τη δημοσιοποίηση του δελτίου τύπου δεν δίδουμε χρηματική αμοιβή.

Οι δημοσιογράφοι δεν είχαν ενημερωθεί εκ των προτέρων για το περιεχόμενο των ερωτήσεων παρά μόνο για το σκοπό της συνέντευξης.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Οι δημοσιογράφοι ανέφεραν ότι θεωρούν σημαντικό να αποκτήσουν περιβαλλοντική αγωγή οι νέοι και τους ενδιαφέρει να αγγίζουν τη συνειδησή τους. Τα ευαισθητοποιημένα παιδιά συνήθως επηρεάζουν και τη συμπεριφορά των μεγάλων σε θέματα όπως τη ρύψη των σκουπιδιών μόνο στους ειδικούς κάδους, την ανακύκλωση κ.α.

Ο Δημοσιογράφος Β μας ανέφερε ότι, σύμφωνα με την άποψη των υπευθύνων δασοφυλάκησης στη Ρόδο, ο κόσμος έχει ευαισθητοποιηθεί για το περιβάλλον και σε αυτό οφείλεται ότι φέτος είχαμε λιγότερες πυρκαγιές. Τα τελευταία χρόνια είναι μεγαλύτερη η συμβολή του κόσμου στην έγκαιρη ειδοποίηση των υπευθύνων φορέων, όταν εκδηλώνεται πυρκαγιά αλλά και στην εθελοντική συμμετοχή τους στην πρόληψη και στην κατάσβεση. Ο Δημοσιογράφος Β θεωρεί καταλυτική τη συμβολή του τύπου στην ευαισθητοποίηση του κοινού.

Στους δημοσιογράφους τέθηκε το ερώτημα γιατί ο τοπικός τύπος δεν έχει υιοθετήσει την πολιτική των ενθέτων περιβαλλοντικού περιεχομένου όπως ορισμένες Αθηναϊκές εφημερίδες. Απάντησαν ότι είναι θέμα αρχικού τολμήματος και οικονομικού κόστους, τα ένθετα που έχουν δημιουργήσει ως τώρα είναι κυρίως αθλητικού περιεχομένου.

Με αφορμή το ερώτημα *«Πώς θα μπορούσε να οικοδομηθεί μια καλή συνεργασία των υπευθύνων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και του τύπου»* αναδείχθηκε το θέμα της αλληλογνωριμίας των υπευθύνων αλλά και των συντονιστών των προγραμμάτων με τους δημοσιογράφους. Η προσωπική γνωριμία και διατήρηση καλών σχέσεων είναι πάντα προς όφελος της δημοσίευσης. Για να τονίσει μάλιστα ο Δημοσιογράφος Α τη θέση αυτή ανέφερε ότι μια είδηση μπορεί να «θαφτεί» όταν προέρχεται από πηγή που είναι αντιπαθής. Η λειτουργία «φίλτρων» συνίσταται στο να καθορίζεται το πλαίσιο του διαλόγου και να επιλέγεται, λίγο πολύ αυθαίρετα, τι είναι άξιο δημοσιοποίησης και τι όχι, (Agee, 1997).

Οι δημοσιογράφοι μας ανέφεραν και τα στερεότυπα που υπάρχουν στη δημοσιογραφία. Ειδήσεις που σοκάρουν προτιμώνται από άλλες, η δημοσιογραφία στηρίζεται στις κακές ειδήσεις και ουσιαστικά πουλάνε ειδήσεις, που συγκλονίζουν τους πολίτες. Για το θέμα αυτό έγινε συζήτηση και τους αναφέραμε ότι σαν εκπαιδευτικοί, που απευθυνόμαστε σε μαθητές θέλουμε να στέλνουμε αισιόδοξα μηνύματα στα παιδιά, να μη συνδέουν το περιβάλλον με αρνητικές ειδήσεις και απαισιόδοξα μηνύματα, αντίθετα να συνδέουν με θετικές στάσεις και αισιοδοξία ότι στο χέρι μας είναι υιοθετώντας σωστές στάσεις και αναπτύσσοντας φιλοπεριβαλλοντικές δράσεις, να ελαττωθούν τα περιβαλλοντικά προβλήματα στο μέλλον.

Ο Δημοσιογράφος Α μας ανέφερε ότι θα παρακολουθήσει πως στέλνεται το δελτίο τύπου και τον τίτλο που του δίνουν οι συντάκτες των εφημερίδων.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Παρατηρούμε ότι οι περιβαλλοντικές δραστηριότητες της εκπαιδευτικής κοινότητας μπορούν να έχουν μια αμφίδρομη σχέση με τον τύπο.

Οι δραστηριότητες μπορούν να δώσουν ειδήσεις για να δημοσιευθούν στο τύπο και να συμβάλλουν ώστε:

- να ευαισθητοποιηθούν οι πολίτες,
- να επιδράσουν θετικά στη διαμόρφωση στάσεων και στην υιοθέτηση αξιών από την εκπαιδευτική κοινότητα,
- να λειτουργήσουν ως παραδείγματα έμπνευσης και για άλλα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας,
- να ενισχύσουν τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας, αναγνωρίζοντας και προβάλλοντας την περιβαλλοντική τους δράση.

Η εργασία ανέδειξε το γεγονός ότι υπάρχουν περιθώρια ανάπτυξης συνεργασίας και οφείλουν να γίνουν ενέργειες και από την εκπαιδευτική κοινότητα και από τους δημοσιογράφους, συγκεκριμένα:

▲ Θα βοηθούσε μια συστηματικότερη ενημέρωση γύρω από τα περιβαλλοντικά θέματα από τη μεριά της εκπαιδευτικής κοινότητας, ώστε να υπάρχει συνεχής και τακτική τροφοδότηση με υλικό, στοχεύοντας στη δημιουργία μόνιμων στηλών περιβαλλοντικού περιεχομένου.

▲ Από τη μεριά των δημοσιογράφων θα συνέβαλλε η συμμετοχή σε σεμινάρια ώστε να ενημερωθούν-επιμορφωθούν για τα ζητήματα του περιβάλλοντος. Στο ζήτημα αυτό μπορεί να συμβάλει και η εκπαιδευτική κοινότητα, που ασχολείται με τα θέματα αυτά. Οι ευαισθητοποιημένοι δημοσιογράφοι μπορούν να λειτουργήσουν καταλυτικά στη διάχυση της πληροφόρησης των πολιτών αλλά και στην ενίσχυση των σχολικών περιβαλλοντικών ομάδων.

Ορισμένες από τις ευκαιρίες για ενημέρωση των δημοσιογράφων είναι τα σεμινάρια, που οργανώνονται για τους εκπαιδευτικούς συντονιστές των προγραμμάτων, τα κατά τόπους σεμινάρια για τα θεματικά δίκτυα. Σεμινάρια μπορούν να οργανωθούν και με συνεργασία των υπευθύνων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ή των Παραρτημάτων της ΠΕΕΚΠΕ με την τοπική Αυτοδιοίκηση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Agee, W.K., Adult P.H., Emery E., (1997), Introduction to mass communications, Longman.

Βάμβουκας, Μ., (1993), «Εισαγωγή στην ψυχοπαιδαγωγική έρευνα και μεθοδολογία», (3^η έκδ.) Επιστήμες της Αγωγής Δ/ντης Κασσωτάκης Μ., Αθήνα:Γρηγόρη.

Βασάλα, Π., (1992), Παρουσίαση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης όπως αυτή οριοθετήθηκε στη Διακυβερνητική Συνδιάσκεψη του Tbilisi (UNESCO-UNEP 14-26 Οκτωβρίου1977), *Σύγχρονη Εκπαίδευση*.

Βουτυράκης, Μ., (2005), «Αρχές Αειφόρου Εκπαίδευσης»,

http://www.ecocrete.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=1888&Itemid=0,

προσπελάστηκε στις 10-11-2006.

Erkan, S., (2000), Δημοσιογράφοι υπό επιρροή, Αφιερώματα LE MONDE DIPLOMATIQUE, 17.

Καλαϊτζίδης, Δ., & Ουζούνης, Κ., (2000), *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Θεωρία και Πράξη*. Ξάνθη: Σπανίδη.

Πηγάκη, Π., (1988), «Εθνογραφία. Η μελέτη της ανθρώπινης διάστασης στην κοινωνική και παιδαγωγική έρευνα». Αθήνα: Γρηγόρη.

Σκαναβή, Κ., (2004), Περιβάλλον και Κοινωνία: Μια σχέση σε αδιάκοπη εξέλιξη, Καλειδοσκόπιο.

Φαραγγιτάκης, Γ., (2004), «Βιώσιμη ανάπτυξη, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, τοπικές κοινωνίες»

http://users.kas.sch.gr/evagel/text/sinedrio/kentr_eis/Faraggitikis_PEEKPE.pdf προσπελάστηκε 12-12-2006.

Φλογαίτη, Ε., (1998), Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Ελληνικά Γράμματα.

Ziaka Y., (1995), L'education et l'environnement pour les adultes a travers les medias: aspects didactiques dans le cas de la press ecrite (Doctorat thesis, Universite Paris.

Ziaka Y., (2000), Environmental education for adults through the media, Didactic aspects in the case of the written press (στο Ziaka Y. (επιμ). Environmental education for the 21th century, Polis).
Διακήρυξη της Τιφλίδας, (1977), Βασικά κείμενα για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, τεύχος 2, έκδοση ΠΕΕΚΠΕ, Αθήνα, 1999.